

"Eesti alus, öeldis, sihtis"

10.08.2019 Paide

Korjasime kahe päeva jooksul "Eesti 2035" aruteluala külasthanud ja aruteludes osalenud inimeste ettepanekuid strateegia "Eesti 2035" reformideks ja muudatusteks. Viisime kohapeal läbi praktilise töötoa, kus igal osalejal oli võimalik anda konkreetsed mõtted ja ettepanekud juba laekunud reformide ja tegevuste täiendamiseks ning prioritseerimiseks. Enim esitasid inimesed kahe päeva jooksul ettepanekuid muudatusteks tervise ja sotsiaalkaitse valdkondades ning oskuste, hariduse ja tööturu arendamisel. Konkreetsete tegevustena nähti näiteks enamate terviseradade rajamist, robotika muutmist kohustuslikuks aineks või osalustervise kassa loomist ning riigikogu 50-liikmeliseks muutmist.

Majandus ja kliima	Tervis ja sotsiaal	Ruum ja liikuvus	Riigivalitsemine	Oskused ja töötamine
Liigne keskendumine väärtuse loomisele raha tootmise sünonüümina lõpetada	Matkaradasid rohkem juurde	Võitleme kliimamuutuste ja nende tagajärgedega	Inimesed roteeruvad avaliku ja erasektori vahel	Õpetajatele oskus õhutada õpihimu
Eestikeelne tehisintellekt (tagab keele säilimise)	Ennetustöö (haridus)	Ruumi ja linna tuleb planeerida jalakäija liikumiskiirusest lähtuvalt	Teha muudatusi põhjaliku ja süsteemse analüüsi põhjal, kaasates ka kogukonnad (erinevad valdkonnad)	Huvide ja annete põhine õppimine lasteaiast peale; õpioskuste õpetamine - tahan õppida, sest on huvitav ja oskan õppida
Ettevõtlusharidus kõigile	Puhta toidu tagamine (parem kvaliteedikontroll)	Minimajade normiks muutumine (ilma parkimiskohtadeta)	Kogukondade kaasamine sisuline, mitte ainult tagantjärele info jagamine	Taastada arvutiõpetus kohustusliku õppeainena

Kaks korda vähem tarbida	Toitumisteadus tegelikkuses rahvani (ressursside jaotus: preventsioon vs ravi ja haldus	Kosmiliselt isoleeritud ökosüsteemide loomise oskus tagab elu erinevates kliimaoludes	Tõhusam koostöö asutuste vahel - on vähem dubleerimist	Robotika kohustuslikuks õppeaineks
Edu toob uus energialiik, mis ei reosta loodust ja ei tekita sõdu	Helluse ja hoolimise väljanäitamine ei tohiks olla tabu->rohkem kallistusi ja suudlusi	1,5 h jõuad Eesti sees igale poole	AI kasutamine rutiinsete tööde puhul, väheneb ametnike hulk	'Pehmete'' oskuste õppele rohkem aega ja rõhku juba koolis
Majanduskasvu mantrast loobumine	Erinevuste esiletõstmise, teadvustamine ja normaliseerimine	Ühine liikumisamet, parem koordineerimine riikliku ja omavalitsuse vahel, et oleks mõistlikumad ja paremad ümberistumised, Tallinna ümbrusest saaks busside-rongi kombinatsiooniga rohkem ja kiiremini linna	Poliitkud peaksid olema empaatiavõimelised ja koostöövalmid	Objektikeskne mõtlemine asendada seoste kesksusega
Varasemate "uue aja" edulugude (inspiratsioon) võimendamine	Teadlik toitumine juba koolis	Tasuta ühistransport suretab varsti välja tasulise transpordi kuna kommertsliinidel on üha raskem hoida käigus tasulisi bussiliine, sest maakonnasisesed reisijad enam nende bussidega ei sõida. Kas 2035 sõidame hobustega maakonna piiridest välja?	Poliitikute valimine võiks olla hääletepõhine, mitte mandaatidega.	Julgustada ümberõpet terve elu jooksul nõ normaliseerida ja vähendada sellega seotud hirme

Vaja pikemat visiooni, mis inspireeriks nt Eesti kosmoseriigiks	Kõikidele vanakestele koht hooldekodus riigi toel, mitte koormata sellega lapsi	Linnas peab saama elada ka suurpere ehk autoga peab saama sõita	Terviklik regionaal- ja maaelu poliitika kujundamine	Kõigile õpetada finantskirjaoskust
Vähem tarbimist	Tervislik toit on tervise alus! Vähem keemiat!	Terviklik ja inimkeskne ruumiline planeerimine	Teenuste disain kasutajakeskseks	Koolis võiks õppida vajalikke asju
Ära lõhu toimivat	Kogu tervishoid tasuta, sh hambaravi	Ruum sobivaks 8-80 jaoks	Teenuste automatiseerimine	Ehitada/luua mõnus ruum, kus õppida
Eesti ökoriigiks	Vaimuhügieen	Kõnnitee rajatakse alati koos rattateega min 1,5+1,5m lai	Teadmistepõhine riigijuhtimine	Tööelu peab olema turvaline
Majanduslanguste ajal peaks riik investeerima raha suurtesse infraprojektidesse ja tööjõudu, et töötust vähendada.	Sotsiaalsete toetussüsteemide kättesaadavamaks muutmine	Bolti tõukerastel võiksid- peaks kiivrid küljes olema	Riigikogu 50- liikmeliseks	Koolidesse rohkem inimeseõpetuse tunde
Väikeettevõtlus, vähe bürokraatiat	Geneetikapõhine ja individuaalne ravi sünnist surmani	Linn on eelkõige inimestele: #ei autodele #jah jalgratastele	Eesti ühtlane arendamine (Ida-Virumaa, Lõuna-Eesti jt kaasamine)	Vedada lapsi igale poole kaasa nõ pista nina sisse
Vähem riigiettevõtteid	Ühine pension ja sotsiaalkaitse tööandja ning riigiga	Autokesksest mõtlemisest ja linnaplaneerimisest loobumine	Valitsevad oma ala eksperdid, vaatame tulevikku pikas perspektiivis, ei ole põhitöö	GoTeachAbit: keskkond/teenus, mille kaudu eksperte vahendada õpetama
Mitte-ülereguleerimine	Õpikäsitluse muutmine meditsiinis (sotsiaalsed oskused, digioskused)	Liikuv eluviis, sõltumatus autotranspordist	Tuleks õues rohkem käia	Korraldada rohkem arvamusfestivali moodi sündmusi
Uue põlvkonna tuumajaam, energiamahukas majandus ja julgeolek	Tavameditsiin peaks arvestama ka alternatiivsete ravivõimalustega	Müra vähendamine	Arst ei saa olla ametiisik (vt korruptsiooniseadus)	Riigipoolsed toetused ja laenud: võimaldab ära elada ja pole orienteeritud kasumi teenimisele

	Leppida surelikkusega - palliatiivne ravi ja hooldusteenused surijatele	90% kõikidest sõitudest on 2035 isejuhtivad	Kultuurile enesestmõistetav koht riigi arengukavades	Maksusüsteem sooviks osakoormusega töötamist
	Üleriigiline palliatiivravi võrgustik - see on võimaus säästa tervishoiu ressursse	Eesti algupärane arhitektuur	Rohujuure tasandiga arvestamine rahvaalgatuste-arvamuse suurem mõju	Elukestev õpe normaalsuseks (suhtumine/haridussüsteem algusest peale)
	Lapsega sünnist kaasas nõ digilugu, mis nähtav temaga tegelevatele spetsialistidele (sh lasteaed, kool), et planeerida ette paremini talle tuge. (Nii tervis, sotsiaal kui haridus)	Tallinna kasvule pidur	Prügikoristus päevad 4xaastas	Positiivne diskrimineerimine (nt kaitseväge teenistuse või lapsehooldus''puhkuse'' eest)
	Kodus suremine võimalikuks, koduhospiits	Ruumi tuleks planeerida nii, et see koht paneks inimese peatuma, kohtuma uute inimestega, sobituma linna miljööga. Ruum võiks olla läbimõeldud.	Maaelu väärtustamine	Töötamine peab olema kasulikum kui töötü abiraha või töövõimetuspalga saamine
	Perearst peaks olema inimesele partner, mitte ainult pearaha koguma			1% SKTst teaduse rahastust päriselt tagada
	Tervise eest tuleb panna vastutama inimene (osalustervise kassa vms)			Ei ole vaja odavat välistööjõudu

	Lasteaiakoht tasuta			Lubada õppimise käigus eksimist. Mitte kritiseerida sinu omast erinevaid mõtteid
	Arst ei pea asuma füüsiliselt Eestis. Digiloo abil eriarstide e-konsultatsioonid (kõik arstid näeksid digilugu)			Sotsiaalsete muutustega universal basic income juurutamine
	Kättesaadav tervishoid			Õpetajaharidusele suurem tähelepanu (just jätkukoolitus)
	Vaimse tervise tähtsustamine			Suurem õppelaenu limiit
	Rohkem vahendeid ja võimalusi esmatasandi meditsiini			Kutsehariduse populariseerimine
	Enda eest, sh vaimse tervise eest hoolitsemine. Oskuste õpetamine-harjutamine lasteaiast peale. Isikliku vastutuse võtmine.			Õpetajad: õpetajate väärtustamine, motiveeriv palk, õpetaja õppe kvaliteedi tõstmine
	Kergesti kättesaadav, kvaliteetne. Lähtume igale inimesele personaalselt - psühholoog kõigile.			Rõhk targale tööle (nt IKT sektor)

	Inimlik lähenemine, mitte ainult seadused			Personaalne haridus, kaotada seni kehtinud hindamissüsteem (psst tasemed)
	Vähem bürokraatiat ja rohkem inimlikkust			Arvutiõpe kohustuslikuks
	Rohkem raha perearstidele, et patsiente psühholoogidele saata			